

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۱))

مخصوص سخن علنی

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۴۵

شماره چاپ:

۹۲۸

تاریخ چاپ:

—

دفتر مطالعات
حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۷۵۵-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۹/۶

مقدمه

طرح «تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» که با عنوان طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده بود، در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۱ به تصویب رسید و جهت انطباق با موازین شرع و قانون اساسی به شورای محترم نگهبان ارسال شد. طرح مزبور در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با ایراداتی مواجه شد. کمیسیون «جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» در جلسه روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۳ جهت رفع ایرادات شورای محترم اقدام به اصلاح مصوبه مجلس نمود. در ادامه به بررسی مصوبات کمیسیون مزبور به منظور رفع ایرادات شورای نگهبان خواهیم پرداخت.

ایراد شماره ۱-۱ شورای نگهبان

در انتهای ماده (۷) مکرر الحاقی به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی «در صورتی که متقاضی در ثبت اطلاعاتی که سامانه‌های ملی موجود از آن‌ها پشتیبانی نمی‌کنند مرتکب خلاف شود، مجوز صادره با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار از اعتبار ساقط می‌گردد و مرتکب، به مدت دو سال از خدمات این درگاه محروم می‌شود».

همانطور که مشاهده می‌گردد مطابق این حکم، هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، صلاحیت اعمال مجازات محرومیت دو ساله از خدمات درگاه ملی مجوزها برای افراد خاطی را دارد. اعطاء این صلاحیت به هیئت مذکور، این ابهام را ایجاد می‌کند که آیا این مجازات قابل تجدیدنظر در مراجع قضایی خواهد بود یا خیر. بر اساس اصول (۳۶) و (۱۵۶) قانون اساسی، اعمال مجازات بر عهده قوه قضائیه می‌باشد و در مواردی که نهاد اداری در حدود صلاحیت قانونی خویش به این امر مبادرت ورزد، باید تصمیم نهاد اداری قابل شکایت در قوه قضائیه باشد. بر همین اساس صلاحیت هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار در اعمال مجازات موضوع ماده (۷) مکرر، باید در دستگاه قضایی قابل تجدیدنظر باشد و گرنه مغایر اصول مذکور خواهد بود. عدم تصریح قابلیت تجدیدنظرخواهی در مراجع قضایی ذیصلاح ممکن است این شبهه را ایجاد نماید که تصمیم هیئت مزبور، قطعی بوده و قابل تجدیدنظر در مرجع قضایی نمی‌باشد.

برای برطرف شدن ابهام مذکور، کمیسیون در انتهای سطر پایانی ماده (۷) مکرر موضوع ماده (۱) عبارت « مفاد این حکم نافذ حق مراجعه اشخاص به مرجع قضایی ذیصلاح نمی‌باشد» اضافه نموده است که به **نظر رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد.**

ایراد شماره ۲-۱ شورای نگهبان

مطابق تبصره «۲» ماده (۷) الحاقی به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در صورت اتمام مدت و تأیید هیئت وزیران و عدم درج شرایط اخذ مجوزهای تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور، به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مجوز مدنظر از تأییدمحور به ثبت‌محور تبدیل می‌شود. به عبارتی هیئت مذکور این صلاحیت را پیدا می‌کند تا در حوزه اجرایی ورود پیدا کرده و در نوع مجوزها تغییراتی ایجاد نماید. این حکم قانونگذار توسط شورای محترم نگهبان بدین صورت مورد ایراد قرار گرفته است که «تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور به صرف تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار در شرایط مذکور، مغایر بند ۱۰ اصل سوم و اصل ۶۰ قانون اساسی شناخته شد».

توضیح آنکه بر اساس اصل (۶۰) قانون اساسی، اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور و وزراء انجام می‌پذیرد؛ بر همین اساس موارد اجرایی که در صلاحیت قوه مجریه قرار دارد، نمی‌بایست توسط نهادی خارج از رئیس‌جمهور یا وزراء صورت پذیرد. از آنجا که تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور، از اعمال قوه مجریه محسوب می‌شود، این امر نمی‌تواند توسط هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار که متشکل از اعضای غیر از قوه مجریه است، صورت پذیرد.

از طرف دیگر شورای نگهبان صلاحیت هیئت مذکور، به تبدیل مجوزها (موضوع تبصره حاضر) را، مغایر نظام اداری صحیح (موضوع بند «۱۰» اصل سوم) اعلام نموده است. بر اساس صدر ماده (۷) مکرر، مجوزهای تأیید محور در حوزه‌های اساسی و مهم از قبیل سلامت، بهداشت عمومی- اجتماعی، محیط زیست و ... مطرح می‌شود که با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار و تأیید هیئت وزیران تا سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون در درگاه ملی مجوزهای کشور ثبت می‌شوند. همانطور که اعلام مجوزهای مذکور به عنوان تأییدمحور نیاز به تأیید هیئت وزیران دارد، خروج آن‌ها، از دایره مجوزهای تأییدمحور نیز باید توسط این نهاد صورت پذیرد. به عبارت دیگر تغییر و اصلاح دایره و حیطه مجوزهای تأییدمحور نیازمند تصویب هیئت وزیران می‌باشد. این امر زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که مجوزهای تأییدمحور اصولاً در موارد مهم و حساس مطرح هستند و نمی‌توان به بهانه اتمام زمان (سه ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون) آن مجوز را تنها به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، ثبت‌محور کرد. از طرف دیگر، تبدیل مجوز تأییدمحور به مجوز ثبت‌محور، به صرف کوتاهی مرجع صادرکننده مجوز در بارگزاری شرایط اخذ مجوز تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور، هرچند با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مغایر نظام اداری صحیح است؛ در واقع این اشکال وجود دارد که اگر هیئت مقررات‌زدایی، مجوز را تأیید محور تشخیص داد، نمی‌توان به دلیل تنبیه دستگاه، برای عدم بارگذاری اطلاعات، مجوز را ثبت محور کرد. ثبت محور یا تأیید محور بودن مجوز به ذات کسب و کار بستگی دارد و اگر کسب و کاری تهدیدی برای سلامت و ایمنی و ... و در کل منافع جامعه داشته باشد نمی‌توان از حذف مجوز آن به عنوان ابزاری برای مجازات دستگاه استفاده شود.

بنا به مراتب فوق، برای رفع ایراد شورای نگهبان، در کمیسیون بعد از عبارت «به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند»، عبارت «مگر اینکه هیئت وزیران ظرف مدت حداکثر یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند» اضافه شد.

به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون در این خصوص رافع ایراد شورای نگهبان نمی‌باشد؛ چراکه به صرف عدم اقدام هیئت وزیران نسبت به مصوبات هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار دلیلی بر تأیید و تصویب آن مصوبات نخواهد بود. به عبارت بهتر سکوت نهاد مسئول در امور اجرایی، نمی‌تواند منجر به قانونی شدن اعمال نهاد غیر مسئول در امور اجرایی شود. در واقع اعمال قوه مجریه با رئیس‌جمهور و وزراء است و نمی‌توان نقش آن‌ها را تنها به دلیل سکوت مقامات ذی‌ربط به نهاد بدون صلاحیت واگذار

کرد. لذا مطابق اصل (۶۰) هرگونه اعمال قوه مجریه باید از طریق مقامات مذکور در اصل فوق‌الذکر باشد و عدم انجام آن توسط یکی از مقامات دلیلی بر تفویض آن به سایر قوا نمی‌باشد. از طرف دیگر این ابهام ایجاد می‌شود که صلاحیت هیئت وزیران پس از انقضای مدت یک ماه، چگونه خواهد بود و آیا می‌تواند مصوبه هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار را پس از مدت مذکور اصلاح یا تعدیل نماید. اگر هیئت وزیران این اختیار را دارد، پس بیان مدت زمان مذکور بلااثر خواهد بود؛ اما اگر هیئت وزیران پس از انقضای مدت مذکور صلاحیت اصلاح یا تعدیل مصوبات هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار را ندارد، این امر به دلیل تخصیص صلاحیت اعمال قوه مجریه، مغایر اصل (۶۰) قانون اساسی به نظر می‌رسد.

بنابراین برای رفع ایراد شورای نگهبان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «کلیه مجوزهای کسب و کارهای تأییدمحور که شرایط أخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار به مجوز ثبت محور تغییر پیدا میکنند.» حذف شود و عبارت زیر جایگزین آن گردد: «در صورتی که مجوزهای کسب و کارهای تأییدمحور که شرایط أخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود».

ایراد شماره ۳-۱ شورای نگهبان

یکی از ایرادات شورای نگهبان به طرح حاضر، ابهام قید «قانونی» در عبارت «محدودیت و مانع قانونی» در تبصره (۴) است. تبصره (۴) بیان می‌کند: «وضع هرگونه محدودیت و مانع قانونی در مسیر صدور مجوز، خارج از چهارچوب این قانون باشد به دلایلی از قبیل اشباع بازار و ... ممنوع است». عبارت مذکور، این ابهام را ایجاد می‌کند که چگونه می‌توان محدودیت و مانع قانونی را ممنوع کرد. کمیسیون به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، واژه «قانونی» را حذف نموده است که اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می‌رسد.

ایراد شماره ۴-۱ شورای نگهبان

ذیل تبصره (۴) مقرر شده است: «در صورت محدودیت منابع طبیعی یا محیط زیستی، وضع محدودیت به تشخیص نهادهای ذی‌ربط و منوط به تأیید هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار مجاز است». بر این اساس، اگر هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار تأیید نماید، می‌توان در موارد معدودی به وضع محدودیت جدید اقدام نمود. شورای محترم نگهبان این حکم را مغایر اصل (۶۰) قانون اساسی اعلام نموده است. همانطور که بیان شد مطابق اصل (۶۰) قانون اساسی، اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور یا وزراء صورت می‌پذیرد. بر این اساس، اعمال قوه مجریه، نمی‌تواند توسط مقامات یا نهادهایی خارج از موارد مذکور در اصل مذکور انجام شود. از این رو هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار که دارای اعضای غیر از رئیس‌جمهور و وزراء می‌باشد، نمی‌تواند در حوزه مجوزها که جزء امور اجرایی و در صلاحیت رئیس‌جمهور یا وزرا است، به تنهایی ورود کند.

به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، در کمیسیون مزبور، عبارت «محدودیت جدید به تشخیص نهادهای ذی‌ربط، منوط به تأیید هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار و با تصویب هیئت وزیران مجاز است و تا قبل از تصویب هیئت وزیران محدودیت جدید نافذ نخواهد بود» جایگزین عبارت «محدودیت به تشخیص نهادهای ذی‌ربط و منوط به تأیید هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط

کسب و کار مجاز است» شد. به نظر می‌رسد اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد.

ایراد شماره ۲ شورای نگهبان

در تبصره «۱» ماده (۴) طرح حاضر، موضوع اصلاح ماده (۷) «قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری»، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه و همچنین کانون کارشناسان رسمی دادگستری موظف شده‌اند، هر ساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون کارشناسان رسمی اقدام نموده و داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد امتیاز میانگین نمرات یک درصد حائزین بالاترین امتیاز در هر رشته را کسب کنند، به عنوان پذیرفته شده معرفی نمایند. در ادامه این تبصره، مسئولیت نظارت بر اجرای تبصره حاضر و برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت دادگستری گذاشته شده بود. شورای محترم نگهبان، واگذاری موارد فوق به وزارت دادگستری را مغایر اصل (۱۶۰) قانون اساسی اعلام نموده و معتقد است، وظایف وزارتخانه مزبور، منحصر به موارد مذکور در این اصل می‌باشد و مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند وظیفه دیگری بر آن اضافه نماید. به عبارت دیگر وظایف وزارت دادگستری در اصل (۱۶۰) قانون اساسی به صورت حصری معین شده است که شامل وظیفه نظارت بر اجرای موضوع تبصره حاضر و برگزاری آزمون نمی‌شود.

برای رفع ایراد شورای محترم نگهبان در کمیسیون مزبور، عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» شد.

هرچند با تغییرات ایجاد شده، ایراد شورای نگهبان برطرف شده است؛ اما اطلاق عبارت «قوه قضائیه» ابهام دارد و مشخص نشده است کدام بخش از قوه قضائیه متصدی این امر می‌باشد. ضمن اینکه ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» اینگونه برداشت شود که ممکن است مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استنکاف، در مراجع ذیصلاح، عزل شود که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی و ششم و یکصد و پنجاه و هشتم قانون اساسی به نظر می‌رسد. همچنین ضمانت اجرای پیش‌بینی شده ضعیف بوده و برای صیانت از حقوق عامه، ضمانت اجرای قوی‌تر و کارآمدتری مقرر گردد، لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» حذف و متن زیر جایگزین آن گردد:

«مستنکفین با رعایت تشریفات قانونی، ضمن عزل از سمت خود، از یک تا ۵ سال به محرومیت از اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترباری، انتخاب شدن به سمت داوری یا کارشناسی در مراجع رسمی و عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء و شوراهای حل اختلاف محکوم می‌شوند».

ایراد شماره ۱-۳ شورای نگهبان

در تبصره «۱» ماده (۵) طرح حاضر، موضوع اصلاح ماده (۱) قانون «کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری»، کانون وکلای دادگستری

و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، مکلف شده‌اند هر ساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون پروانه وکالت اقدام نمایند و داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد امتیاز میانگین نمرات یک درصد حائزین بالاترین امتیاز را کسب کرده‌اند به عنوان پذیرفته شده معرفی نمایند. در ادامه این تبصره، مسئولیت نظارت بر اجرای تبصره حاضر و برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت دادگستری گذاشته شده است. شورای محترم نگهبان، واگذاری موارد فوق به وزارت دادگستری را مغایر اصل (۱۶۰) قانون اساسی اعلام نموده و معتقد است، وظایف وزارتخانه مزبور، منحصر به موارد مذکور در این اصل می‌باشد و مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند وظیفه دیگری بر آن اضافه نماید. به عبارت دیگر وظایف وزارت دادگستری در اصل (۱۶۰) قانون اساسی معین است که شامل وظیفه نظارت بر اجرای موضوع تبصره حاضر و برگزاری آزمون نمی‌شود.

برای رفع ایراد شورای محترم نگهبان در کمیسیون مزبور، عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام عزل خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» شد.

هرچند با تغییرات ایجاد شده، ایراد شورای نگهبان برطرف شده است؛ اما اطلاق عبارت «قوه قضائیه» ابهام دارد و مشخص نشده است کدام بخش از قوه قضائیه متصدی این امر می‌باشد. ضمن اینکه ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» اینگونه برداشت شود که ممکن است مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استنکاف، در مراجع ذیصلاح، عزل شود که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم و یکصدوپنجاه‌هشتم قانون اساسی به نظر می‌رسد. همچنین ضمانت اجرای پیش‌بینی شده ضعیف بوده و برای صیانت از حقوق عامه، ضمانت اجرای قوی‌تر و کارآمدتری مقرر گردد، لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» حذف و متن زیر جایگزین آن گردد:

«مستنکفین با رعایت تشریفات قانونی، ضمن عزل از سمت خود، از یک تا ۵ سال به محرومیت از اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترباری، انتخاب شدن به سمت داور یا کارشناسی در مراجع رسمی و عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء و شوراهای حل اختلاف محکوم می‌شوند».

ایراد شماره ۲-۳ شورای نگهبان

بر اساس قسمت اخیر تبصره «۱» ماده (۵) طرح موضوع اصلاح تبصره ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری، «سابقه قضاوت یا نمایندگی مجلس جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود»؛ لذا قضات و نمایندگان مجلس نیز باید در آزمون موضوع تبصره «۱» شرکت نمایند و از این حیث صلاحیت آن‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که گام مهمی در تحقق عدالت در اخذ پروانه وکالت می‌باشد. شورای محترم نگهبان در این خصوص و در راستای تکمیل مقرره حاضر، بیان نموده است: «اتفاق قسمت اخیر تبصره «۱»، با توجه به قانون فعلی، نسبت به کسانی که صلاحیت آن‌ها مسلم است، مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی است». بر اساس مفاد ایراد

حاضر، شورای نگهبان، تبعیض حاصل از اجرای این قانون را مورد اشکال دانسته است. توضیح آنکه بر اساس ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا، افرادی خاص، بدون آزمون وکالت، مجاز به اخذ پروانه وکالت می‌باشند. دو گروه از مشمولین ماده مذکور، قضات و نمایندگان مجلس (با توجه به شرایط مندرج در ماده) هستند و افراد دیگری از جمله افراد مشغول در سمت‌های حقوقی در دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و نهادها و نیروهای مسلح (در صورت دارا بودن شرایط مذکور در بند «د» ماده مذکور) نیز دارای امتیاز فوق‌الذکر می‌باشند. حال طرح حاضر، تنها دو گروه (یعنی قضات و نمایندگان مجلس) را از شمول ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا خارج دانسته و در خصوص سایر افراد موضوع ماده (۸) حکمی بیان نکرده است. شورای محترم نگهبان در این خصوص، مسئله تبعیض را به این صورت مطرح نموده است که عده‌ای با توجه به قوانین فعلی، بدون آزمون می‌توانند نسبت به اخذ پروانه اقدام نمایند و اینکه صرفاً قضات و نمایندگان مجلس از این قاعده مستثنی شده‌اند، مصداق تبعیض ناروا است. به بیان دیگر، الزام به پذیرفته شدن قضات و نمایندگان مجلس در آزمون، نوعی تبعیض میان این افراد و سایر افراد مشمول ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا خواهد بود.

در کمیسیون جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، جهت رفع ایراد فوق، عبارت «هرگونه سابقه‌ای جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود، قوه قضائیه می‌تواند از طریق قانون وکلای دادگستری و یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه به قضات بازنشسته دارای بیست (۲۰) سال سابقه قضاوت و بالاتر و اعضای هیئت علمی رشته‌های مرتبط، با درجه دانشیاری و بالاتر متقاضی اخذ پروانه وکالت که صلاحیت آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب رئیس قوه قضائیه مسلم تشخیص داده شود، پروانه وکالت اعطاء کند» جایگزین عبارت «سابقه قضاوت یا نمایندگی مجلس جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود» شد.

در صدر مصوبه کمیسیون، حذف هرگونه سابقه جهت اخذ پروانه وکالت، گام مهمی در راستای از بین بردن تبعیض ناروا می‌باشد. با عنایت به ایراد شورای نگهبان، در خصوص افرادی که صلاحیت آن‌ها محرز می‌باشد، به نظر می‌رسد اضافه نمودن قضات بازنشسته دارای بیست سال سابقه و بالاتر و اعضای هیئت علمی دارای درجه دانشیاری و بالاتر رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد. نکته مهم نسبت به مصوبه کمیسیون این است که تعیین ضوابط افرادی که صلاحیت آن‌ها محرز است، بر عهده رئیس قوه قضائیه گذاشته شده است. به نظر می‌رسد با توجه به اصل (۸۵) قانون اساسی، مبنی بر صلاحیت انحصاری مجلس شورای اسلامی در حوزه قانونگذاری، تفویض این امر به رئیس قوه قضائیه مغایر اصل فوق‌الذکر می‌باشد. از سویی صرف اخذ درجه دانشیاری در رشته‌های مرتبط حقوقی نیز، کفایت از صلاحیت برای امر وکالت نمیکنند لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی مجلس عبارت «دارای ۱۰ سال سابقه و بالاتر» پس از عبارت «اعضای هیئت علمی» اضافه شود و عبارت «که صلاحیت آن‌ها بر

۱. ماده ۸ (اصلاحی ۱۵، ۰۴، ۱۳۷۳) - به اشخاص زیر پروانه وکالت درجه اول از طرف قانون وکلا داده می‌شود:

الف) به کسانی که دارای ده سال متوالی یا پانزده سال متناوب سابقه خدمات قضائی بوده و لااقل پنج سال ریاست یا عضویت دادگاه داشته باشد و سلب صلاحیت قضائی از آنها از طرف دادگاه عالی انتظامی قضات نشده باشد.

ب) کسانی که دارای دانشنامه لیسانس بوده و ۵ سال سابقه خدمات قضائی داشته باشند و سلب صلاحیت قضائی از طرف دادگاه عالی انتظامی از آنها نشده باشد.
ج) نمایندگان مجلس شورای اسلامی با گذراندن یک دوره کامل نمایندگی که دارای لیسانس قضائی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی از حوزه علمیه قم و ۵ سال سابقه کار قضائی در محاکم باشند.

د) کلیه کسانی که دارای لیسانس حقوق قضائی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی از حوزه علمیه قم با حداقل ۵ سال سابقه کار متوالی یا ۱۰ سال متناوب در سمت‌های حقوقی در دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و نهادها و نیروهای مسلح باشند و بعد از اجرای این قانون با داشتن سی سال سابقه خدمت بازنشسته شوند بدون رعایت شرط سن با انجام نصف مدت مقرر کارآموزی.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۵، ۰۴، ۱۳۷۳) - کسانی که دارای دانشنامه لیسانس بوده و دو سال سابقه خدمت قضائی داشته باشند از انجام دوره کارآموزی معاف می‌باشند. ولی در این مورد مدت انتظار خدمت از لحاظ اخذ پروانه وکالت جزء خدمت محسوب نمی‌شود.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۵، ۰۴، ۱۳۷۳) - قانون ملزم است در مورد تقاضاهای پروانه کارآموزی یا وکالت ظرف مدت شش ماه اتخاذ تصمیم نماید.

اساس ضوابط مصوب رئیس قوه قضائیه مسلم تشخیص داده شود» حذف گردد.

جمع بندی

طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با ایراداتی مواجه شد. کمیسیون جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهل و چهار (۴۴) قانون اساسی در جلسه روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۳ جهت رفع ایرادات شورای محترم نگهبان تشکیل شد. در این گزارش مصوبات کمیسیون مذکور به شرح ذیل مورد نقد و بررسی قرار گرفت:

- برای رفع ایراد شماره ۱-۱ شورای نگهبان، کمیسیون در انتهای سطر پایانی ماده (۷) مکرر موضوع ماده (۱) عبارت « مفاد این حکم نافی حق مراجعه اشخاص به مرجع قضایی ذیصلاح نمی باشد» اضافه نموده است که به نظر رافع ایراد شورای نگهبان می باشد.

- برای رفع ایراد شماره ۱-۲ شورای نگهبان، در کمیسیون بعد از عبارت «به مجوز ثبت محور تغییر پیدا می کنند»، عبارت «مگر اینکه هیئت وزیران ظرف مدت حداکثر یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند» اضافه شد. به نظر می رسد مصوبه کمیسیون در این خصوص رافع ایراد شورای نگهبان نمی باشد؛ چراکه به صرف عدم اقدام هیئت وزیران نسبت به مصوبات هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار دلیلی بر تأیید و تصویب آن مصوبات نخواهد بود و اعمال قوه مجریه با رئیس جمهور و وزراء است و نمی توان نقش آن ها را تنها به دلیل سکوت مقامات ذی ربط به نهاد بدون صلاحیت واگذار کرد. از طرف دیگر این ابهام ایجاد می شود که صلاحیت هیئت وزیران پس از انقضای مدت یک ماه، چگونه خواهد بود و آیا می تواند مصوبه هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار را پس از مدت مذکور اصلاح یا تعدیل نماید. بنابراین برای رفع ایراد شورای نگهبان پیشنهاد می شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین نامه داخلی مجلس، عبارت «کلیه مجوزهای کسب و کارهای تأیید محور که شرایط اخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود با تشخیص هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار به مجوز ثبت محور تغییر پیدا میکنند.» حذف شود و عبارت زیر جایگزین آن گردد:

«در صورتی که مجوزهای کسب و کارهای تأیید محور که شرایط اخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود»

- جهت رفع ایراد شماره ۱-۳ شورای نگهبان، کمیسیون به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، واژه «قانونی» را حذف نموده است که اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می رسد.

- برای رفع ایراد شماره ۱-۴ شورای نگهبان، در کمیسیون مزبور، عبارت «محدودیت جدید به تشخیص نهادهای ذیربط، منوط به تأیید هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار و با تصویب هیئت وزیران مجاز است و تا قبل از تصویب هیئت وزیران محدودیت جدید نافذ نخواهد بود» جایگزین عبارت مورد ایراد شورای نگهبان شد. به نظر می رسد اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان می باشد.

- برای رفع ایراد شماره ۲ شورای نگهبان، در کمیسیون مزبور، عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در

صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» شد. هرچند با تغییرات ایجاد شده، ایراد شورای نگهبان برطرف شده است؛ اما اطلاق عبارت «قوه قضائیه» ابهام دارد و مشخص نشده است کدام بخش از قوه قضائیه متصدی این امر می‌باشد. ضمن اینکه ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» اینگونه برداشت شود که ممکن است مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استنکاف، در مراجع ذیصلاح، عزل شود که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم و یکصدوپنجاه‌هشتم قانون اساسی به نظر می‌رسد. همچنین ضمانت اجرای پیش‌بینی شده ضعیف بوده و برای صیانت از حقوق عامه، ضمانت اجرای قوی‌تر و کارآمدتری مقرر گردد، لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» حذف و متن زیر جایگزین آن گردد:

«مستنکفین با رعایت تشریفات قانونی، ضمن عزل از سمت خود، از یک تا ۵ سال به محرومیت از اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترکاری، انتخاب شدن به سمت داور یا کارشناسی در مراجع رسمی و عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء و شوراهای حل اختلاف محکوم می‌شوند»

- جهت رفع ایراد شماره ۱-۳ شورای نگهبان، در کمیسیون مزبور، عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» شد. هرچند با تغییرات ایجاد شده، ایراد شورای نگهبان برطرف شده است؛ اما اطلاق عبارت «قوه قضائیه» ابهام دارد و مشخص نشده است کدام بخش از قوه قضائیه متصدی این امر می‌باشد. ضمن اینکه ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» اینگونه برداشت شود که ممکن است مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استنکاف، در مراجع ذیصلاح، عزل شود که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم و یکصدوپنجاه‌هشتم قانون اساسی به نظر می‌رسد. همچنین ضمانت اجرای پیش‌بینی شده ضعیف بوده و برای صیانت از حقوق عامه، ضمانت اجرای قوی‌تر و کارآمدتری مقرر گردد، لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» حذف و متن زیر جایگزین آن گردد:

«مستنکفین با رعایت تشریفات قانونی، ضمن عزل از سمت خود، از یک تا ۵ سال به محرومیت از اشتغال به عنوان

وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترکاری، انتخاب شدن به سمت داور یا کارشناسی در مراجع رسمی و عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء و شوراهای حل اختلاف محکوم می‌شوند»

- برای رفع ایراد شماره ۲-۳ شورای نگهبان، کمیسیون عبارت مورد ایراد شورای نگهبان را بدین صورت تغییر داد: «هرگونه سابقه‌ای جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود، قوه قضائیه می‌تواند از طریق کانون وکلای دادگستری و یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی

و مشاوران خانواده قوه قضائیه به قضات بازنشسته دارای بیست (۲۰) سال سابقه قضاوت و بالاتر و اعضای هیئت علمی رشته‌های مرتبط، با درجه دانشیاری و بالاتر متقاضی أخذ پروانه وکالت که صلاحیت آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب رئیس قوه قضائیه مسلم تشخیص داده شود، پروانه وکالت اعطاء کند». در صدر مصوبه کمیسیون، حذف هرگونه سابقه جهت أخذ پروانه وکالت، گام مهمی در راستای از بین بردن تبعیض ناروا می‌باشد. با عنایت به ایراد شورای نگهبان، در خصوص افرادی که صلاحیت آن‌ها محرز می‌باشد، به نظر می‌رسد اضافه نمودن قضات بازنشسته دارای بیست سال سابقه و بالاتر و اعضای هیئت علمی دارای درجه دانشیاری و بالاتر رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد. نکته مهم نسبت به مصوبه کمیسیون این است که تعیین ضوابط افرادی که صلاحیت آن‌ها محرز است، بر عهده رئیس قوه قضائیه گذاشته شده است. به نظر می‌رسد با توجه به اصل (۸۵) قانون اساسی، مبنی بر صلاحیت انحصاری مجلس شورای اسلامی در حوزه قانونگذاری، تفویض این امر به رئیس قوه قضائیه مغایر اصل فوق‌الذکر می‌باشد. از سویی صرف أخذ درجه دانشیاری در رشته‌های مرتبط حقوقی نیز، کفایت از صلاحیت برای امر وکالت نمیکند لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی مجلس عبارت «دارای ۱۰ سال سابقه و بالاتر» پس از عبارت «اعضای هیئت علمی» اضافه شود و عبارت «که صلاحیت آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب رئیس قوه قضائیه مسلم تشخیص داده شود» حذف گردد.

شماره ماده	موافق	موافق به شرط اصلاح	مخالف	ارجاع به کمیسیون
ماده (۱) (انتهای ماده (۷) مکرر)	✓			
ماده (۱) (تبصره «۲» ماده (۷) الحاقی)				✓
ماده (۱) (تبصره ۴ ماده ۷ الحاقی)	✓			
ماده (۱) (ذیل تبصره (۴) ماده ۷ مکرر)	✓			
تبصره «۱» ماده (۴)				✓
تبصره «۱» ماده (۵)				✓
قسمت اخیر تبصره «۱» ماده (۵)				✓

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق به شرط اصلاح	مخالفت	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده (۱) (انتهای ماده (۷) مکرر)	در انتهای سطر پایانی ماده (۷) مکرر موضوع ماده (۱) مصوبه عبارت « مفاد این حکم نافعی حق مراجعه اشخاص به مرجع قضایی ذی صلاح نمی‌باشد» اضافه می‌شود.	✓			اصلاح صورت گرفته توسط کمیسیون رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می‌رسد	
ماده (۱) (تبصره (۲) ماده (۷) مکرر موضوع ماده (۱) تبصره)	در تبصره (۲) ماده (۷) مکرر موضوع ماده (۱) تبصره مصوبه بعد از عبارت «به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند»، عبارت «مگر اینکه هیئت وزیران ظرف مدت حداکثر یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند» اضافه می‌شود.			✓	به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون در این خصوص رافع ایراد شورای نگهبان نمی‌باشد؛ چراکه به صرف عدم اقدام هیئت وزیران نسبت به مصوبات هیئت مقرر زدایی و بهبود محیط کسب و کار دلیلی بر تأیید و تصویب آن مصوبات نخواهد بود و اعمال قوه مجریه با رئیس‌جمهور و وزراء است و نمی‌توان نقش آن‌ها را تنها به دلیل سکوت مقامات ذی‌ربط به نهاد بدون صلاحیت واگذار کرد. از طرف دیگر این ابهام ایجاد می‌شود که صلاحیت هیئت وزیران پس از انقضای مدت یک ماه، چگونه خواهد بود و آیا می‌تواند مصوبه هیئت مقرر زدایی و بهبود محیط کسب و کار را پس از مدت مذکور اصلاح یا تعدیل نماید.	برای رفع ایراد شورای نگهبان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «کلیه مجوزهای کسب و کارهای تأییدمحور که شرایط اخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت مقرر زدایی و بهبود محیط کسب و کار ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود با تشخیص هیئت مقرر زدایی و بهبود محیط کسب و کار به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند» حذف شود و عبارت زیر جایگزین آن گردد: «در صورتی که مجوزهای کسب و کارهای تأییدمحور که شرایط اخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه بارگذاری نشود»
ماده (۱) (تبصره ۴ ماده ۷ الحاقی)	در تبصره (۴) ماده (۷) مکرر موضوع ماده (۱) تبصره ۴ ماده ۷ الحاقی مصوبه در سطر اول عبارت «قانونی» حذف می‌شود.	✓			اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می‌رسد	
ماده (۱) (ذیل تبصره (۴) ماده (۷) مکرر)	در تبصره (۴) ماده (۷) مکرر عبارت «محدودیت جدید به تشخیص نهادهای ذیربط، منوط به تأیید هیئت مقرر زدایی و بهبود محیط کسب و کار و با تصویب هیئت وزیران مجاز است و تا قبل از تصویب هیئت وزیران محدودیت جدید نافذ نخواهد بود» جایگزین عبارت «محدودیت به تشخیص نهادهای ذیربط و منوط به تأیید هیئت مقرر زدایی و بهبود محیط کسب و کار مجاز است» می‌شود.	✓			اصلاح صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می‌رسد	
ماده (۱) (تبصره (۴) ماده (۷) مکرر)	در تبصره (۱) الحاقی موضوع ماده (۴) مصوبه عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» می‌شود.			✓	هرچند با تغییرات ایجاد شده، ایراد شورای نگهبان برطرف شده است؛ اما اطلاق عبارت «قوه قضائیه» ابهام دارد و مشخص نشده است کدام بخش از قوه قضائیه متصدی این امر می‌باشد. ضمن اینکه ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» اینگونه برداشت شود که ممکن است مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استنکاف، در مراجع ذی‌صلاح، عزل شود که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم و یکصدوپنجاه‌هشتم قانون اساسی به نظر می‌رسد.	پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» حذف و متن زیر جایگزین آن گردد: «مستنکفین با رعایت تشریفات قانونی، ضمن عزل از سمت خود، از یک تا ۵ سال به محرومیت از اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتریاری، انتخاب شدن به سمت داوری یا کارشناسی در مراجع رسمی و عضویت در هیأت‌های منصفه و امان و شوراها حل اختلاف محکوم می‌شوند»

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق به شرط اصلاح	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
تبصره «۱» ماده (۵)	در تبصره (۱) اصلاحی موضوع ماده (۵) مصوبه عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استتکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استتکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» می‌شود.			✓	هرچند با تغییرات ایجاد شده، ایراد شورای نگهبان برطرف شده است؛ اما اطلاق عبارت «قوه قضائیه» ابهام دارد و مشخص نشده است کدام بخش از قوه قضائیه متصدی این امر می‌باشد. ضمن اینکه ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» اینگونه برداشت شود که ممکن است مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استتکاف، در مراجع ذیصلاح، عزل شود که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم و یکصدوپنجاهه‌هشتم قانون اساسی به نظر می‌رسد.	پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» حذف و متن زیر جایگزین آن گردد: «مستنکفین با رعایت تشریفات قانونی، ضمن عزل از سمت خود، از یک تا ۵ سال محرومیت از اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترباری، انتخاب شدن به سمت داور یا کارشناسی در مراجع رسمی و عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء و شوراهای حل اختلاف محکوم می‌شوند»
قسمت اخیر تبصره «۱» ماده (۵)	در تبصره (۱) اصلاحی موضوع ماده (۵) مصوبه عبارت «هرگونه سابقه‌ای جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود، قوه قضائیه می‌تواند از طریق کانون وکلای دادگستری و یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه به قضات بازنشسته دارای بیست (۲۰) سال سابقه قضاوت و بالاتر و اعضای هیئت علمی رشته‌های مرتبط، با درجه دانشجویی و بالاتر متقاضی أخذ پروانه وکالت که صلاحیت آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب رئیس قوه قضائیه مسلم تشخیص داده شود، پروانه وکالت اعطاء کند» جایگزین عبارت «سابقه قضاوت یا نمایندگی مجلس جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود» می‌شود.			✓	در صدر مصوبه کمیسیون، حذف هرگونه سابقه جهت أخذ پروانه وکالت، گام مهمی در راستای از بین بردن تبعیض ناروا می‌باشد. با عنایت به ایراد شورای نگهبان، در خصوص افرادی که صلاحیت آن‌ها محرز می‌باشد، به نظر می‌رسد اضافه نمودن قضات بازنشسته دارای بیست سال سابقه و بالاتر و اعضای هیئت علمی دارای درجه دانشجویی و بالاتر رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد. نکته مهم نسبت به مصوبه کمیسیون این است که تعیین ضوابط افرادی که صلاحیت آن‌ها محرز است، بر عهده رئیس قوه قضائیه گذاشته شده است. به نظر می‌رسد با توجه به اصل (۸۵) قانون اساسی، مبنی بر صلاحیت انحصاری مجلس شورای اسلامی در حوزه قانونگذاری، تفویض این امر به رئیس قوه قضائیه مغایر اصل فوق‌الذکر می‌باشد. از سویی صرف أخذ درجه دانشجویی در رشته‌های مرتبط حقوقی نیز، کفایت از صلاحیت برای امر وکالت نمی‌کند.	پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی مجلس عبارت «دارای ۱۰ سال سابقه و بالاتر» پس از عبارت «اعضای هیئت علمی» اضافه شود و عبارت «که صلاحیت آن‌ها بر اساس ضوابط مصوب رئیس قوه قضائیه مسلم تشخیص داده شود» حذف گردد.